

Sundhed på tværs

Frederik Schou-Juul

Mastercase

Arbejdet med at tænke sundhed ind på tværs i kommunen har vundet mere og mere indpas både nationalt og internationalt de seneste år. Med "*sundhed på tværs*" (eller på engelsk "Health in All Policies") forstås, at sundhedsfremmende- og forebyggende indsatser implementeres og tænkes ind i kommunal opgaveløsning på tværs af fagområder, centre, afdelinger og forvaltninger.

På sundeborgere.dk har vi oplevet en stadig større mængde af indsatser, som arbejder med sundhed på tværs og det er erfaringerne herfra, vi nu samler i en mastercase.

Følgende mastercase baserer sig altså på erfaringer fra eksisterende indsatser på Sundeborgere.dk, der arbejder med sundhed på tværs, og er derfor ikke – i sig selv – udtryk for en faktisk indsats.

Mastercasen er en tværgående kvalitativ analyse af 40 casebeskrivelser fra forskellige kommuner, som er uploadet på Sundeborgere.dk og tagget med "sundhed på tværs". Analysen beskriver erfaringer og læringspunkter fra disse. Et overblik over de inkluderede cases kan ses under materialer i figur 1 og 2.

Formålet med denne mastercase er altså at sammenfatte erfaringer fra indsatser, der arbejder med sundhed på tværs, og opsummere fællestræk i måder, der arbejdes med sundhed på tværs i de forskellige indsatser. Fokus for denne analyse er at afdække hvordan de respektive indsatser var organiseret, herunder hvilke opmærksomhedspunkter der er, når sundhedsfremmende- og forebyggende indsatser organiseres på tværs af forvaltninger, organisationer, civilsamfundet og deslige.

Det er håbet, at mastercasen kan bruges som inspiration for andre kommuner i arbejdet med at tilrettelægge sundhedsfremmende- og forebyggende indsatser, der går på tværs af centre, afdelinger eller forvaltninger. Denne tværgående sammenfatning giver et overblik over en række vigtige erfaringer og læringspunkter og er dermed en genvej til at danne sig et overblik over praksiserfaringerne på området.

Med mastercasen kan Sund By Netværket også konkludere at kommunerne i høj grad tænker sundhedsopgaven på tværs i deres opgaveløsning

Sundhed på tværs

Indsatsområde og formål

Sundhedsfremmende indsatser med stor variation i formål

Overordnet set er der stor variation i de forskellige indsatsers formål, dog har langt størstedelen af indsatserne, som indgår i denne analyse, det fælles formål at fremme målgruppens sundhed, fysisk såvel som mental. En del af de analyserede cases er indsatser, der adresserer KRAM-faktorerne. Blandt disse er hovedparten indsatser, der på forskellig vis arbejder med rygeforebyggende initiativer. Dette omfatter indsatser, der har til formål at fremme røgfrihed blandt socialt udsatte og psykisk sårbare borgere på bo- og væresteder eller andre indsatser, der har til formål at indføre røgfri skoletid på lokale ungdomsuddannelser for at understøtte de unge i at undgå rygestart samt hjælp til rygestop.

Dertil har en række cases til formål at øge målgruppens deltagelse i fritids- og foreningslivet eller i sociale aktiviteter med ligesindede. Her har en indsats eksempelvis til formål at øge muligheden for inklusion og deltagelse af flere sårbare og udsatte børn og unge i det organiserede forenings- og fritidsliv, således at børnene bliver en del af et socialt og aktivt fællesskab. I en anden indsats er formålet at skabe sociale aktiviteter, hvor unge mødes med hinanden og er sammen om noget fælles tredje, i form af naturen.

Mental sundhed og sundhedsfremme

Flere indsatser har et overordnet formål om at fremme en særlig adfærd, som kan fremme trivsel og mental sundhed. Bl.a. har en indsats til formål at lære borgere med stress, angst og depression bedre at kunne mestre hverdagen, gennem aktiviteter og fællesskaber i naturen. En anden case har et mål om at deltagerne skal opleve reduceret stress- og depressionssymptomer, bedre søvnkvalitet og højere livskvalitet. Også tidlig opsporing af mistriksel er et formål i nogle af indsatserne, særlig henvendt til børn og unge. Disse har til formål at styrke tidlig opsporing og forebyggelse, sådan at tegn på mental mistriksel blandt unge ikke udvikler sig til alvorlig psykisk sygdom. Samme fokus finder vi også i en anden indsats, der har til formål at opspore børn og unge med tegn på mistriksel, for derigennem at tilbyde dem hjælp rettidigt for at forebygge mere indgribende indsatser og psykiatriske behandlinger.

På samme måde som tidlig opsporing har til formål at forebygge dårlig mental sundhed, er mental sundhedsfremme også et fokus i flere af indsatserne. Her har flere fokus på at styrke borgerens netværk eller skabe netværk og relationer målgruppen i mellem, så de får lyst til at fortsætte i en fælles aktivitet efter indsatsen. En indsats understregede bl.a. at deres vision er at fremme unges mentale og fysiske trivsel og sundhed gennem meningsfulde fællesskaber med henblik på at styrke den sociale resiliens eller mestring af hverdagens udfordringer, og mindske ensomhed blandt unge.

Navnlig mestring af hverdagens udfordringer, er omdrejningspunkt for flere af de inkluderede cases, som bl.a. har til formål at styrke og understøtte unges livsmod, livsglæde, handlekraft og

robusthed i mødet med ungelivets udfordringer og fristelser, eller styrke målgruppens sociale kompetencer og tilgang til hverdagens problematikker gennem succesoplevelser.

Sundhed på tværs som mål i sig selv

Som del af fokus på sundhedsfremme og forebyggelse, hvad end dette er udtrykt i fysisk eller mental sundhed, har flere af indsatserne som decideret formål at skabe eller understøtte sundhed på tværs i kommunen eller på tværs af relevante aktører, f.eks. organisationer eller frivillige. Bl.a. har en case et primært formål om at tilvejebringe en mere grundlæggende forståelse af sundhedsområdet og de lokale udfordringer til kommunalbestyrelsen. Her er formålet at kommunalbestyrelsen skal have en større indsigt i at ansvaret for sundhedsområdet går på tværs af forvaltninger og sektorer og at fremme af sundhed derfor skal tænkes på tværs. En anden indsats har også et overordnet mål om at skabe samarbejde mellem kommunen, organisationer og civilsamfundet, herunder frivillige, inden for området natur og mental sundhed. Dertil er der – i flere af indsatserne – et stort ønske om at involvere borgere i processerne omkring udviklingen af indsatserne. Dette kommer eksempelvis til udtryk i såkaldte aktionslæringsforløb, hvor der bliver etableret tværgående samarbejder mellem borgere, organisationer og kommune.

Målgruppe og arena

Målgruppe

De inkluderede cases i denne analyse har primært fokus på tre målgrupper: 1) Børn og unge bredt set; 2) Børn og unge med særlige behov; og 3) Voksne i socialt eller psykisk udsatte situationer.

Flere af indsatserne er henvendt til børn og unge uden særlige behov. Disse er bredt henvendt til uddannelses-, skole- eller fritidstilbud. De fleste af disse unge-rettede indsatser var rygeforebyggende indsatser. Også unge med særlige behov, eksempelvis børn og unge med diagnoser eller med tegn på mistrivsel, er målgruppe for flere indsatser. Blandt disse er også unge i sårbare og udsatte positioner. Ligeledes er socialt udsatte voksne eller voksne uden for arbejdsmarkedet en særskilt målgruppe for flere af de inkluderede cases. Her ses bl.a. socialt udsatte voksne på væresteder. Derudover er flere indsatser også henvendt til sygemeldte og langtidslidende borgere eller borgere i ressourceforløb, eller blot generelt udfordrede voksne, såsom borgere med stress, angst og depression. Dertil var en række indsatser henvendt til beboere i udsatte boligområder, herunder hovedsageligt borgere med anden etnisk baggrund end dansk. Flere indsatser var bredt henvendt til beboerne omkring et bestemt sted.

Arena

Også når det kommer til *arenaen* for casene er der stor variation i, hvor de respektive indsatser bliver udbudt.

Blandt flere af de inkluderede cases er der indsatser, der gør brug af lokale ude- og naturområder som sundhedsfremmende arena. Det er eksempelvis naturen i små og større anlæg omkring store veje, i grønne områder, parker eller lignende. Andre udendørsarealer er også arena for nogle indsatser, herunder kommunale legepladser, ved kulturinstitutioner og udendørs træningsfaciliteter. Et stort antal indsatser er også centreret omkring forskellige uddannelsesinstitutioner, herunder grundskoler eller ungdomsuddannelser. Også særligt udsatte boligområder danner rammerne for flere af de inkluderede indsatser.

Beskrivelse af indsatserne

I store træk er der også stor variation i indsatsernes indhold, men en systematisk analyse af fællestærk ved de respektive indsatser ligger uden for rammerne af denne analyse. Mange af indsatser har dog et "fælles tredje" som omdrejningspunkt, herunder madlavning eller kulturelle oplevelser. Dertil gjorde en række indsatser brug af både fysiske øvelser, såsom træning, såvel som mentale øvelser, såsom refleksionsøvelser eller samtaler mellem deltagerne. Nogle indsatser havde også et element af rådgivning. Derudover udgjorde en række af indsatserne strukturelle sundhedsfremmende tiltag, såsom indførelsen af røgfri skoletid eller forbud mod rygning på kommunens legepladser, samt oplysnings- og kampagneindsatser.

Organisering og samarbejdspartnere

Alle indsatserne som indgår i denne analyse, er indsatser, der på en eller anden måde er organiseret på tværs af kommunale forvaltninger og på tværs af kommune, organisationer, civilsamfundet og andre. Selv om der også er stor variation i måden hvorpå de indsatser, som indgår i denne analyse, er organiseret på eller hvilke forvaltninger eller områder der indgår i indsatserne, er der alligevel temaer, der går igen på tværs af mange af de forskellige cases.

Områder eller forvaltninger, der indgår i indsatserne

Samarbejde mellem centrale kommunale områder eller forvaltninger der i forvejen har kontakt til målgruppen

Langt størstedelen af de forskellige indsatser er på den ene eller anden måde forankret i en pågældende kommunes sundheds-, forebyggelses-, eller omsorgsforvaltning. Her beskrives det i flere cases at enten initiativtager eller tovholder på de respektive indsatser oftest kommer fra sundhedsafdelingen i kommunen. Andre cases er i tråd med dette, hvor det påpeges, at den pågældende sundhedsafdeling er ansvarlig for indsatsen og for at facilitere indholdet i indsatsen. Dog påpeger en lang række indsatser, at ansvaret for indsatsen rakte ud over den pågældende kommunes sundhedsforvaltning. En række indsatser er udtryk for et tæt samarbejde mellem en sundhedsafdeling eller forvaltning og den pågældende kommunes kultur- eller fritidsforvaltning. Her fremhæves det som afgørende for indsatsens succes at kunne samle relevante medarbejdere fra forskellige afdelinger, forvaltninger eller centre om udviklingen af den. Også forskellige klima-, natur-, teknik- eller miljøforvaltninger indgår hyppigt i de inkluderede cases. Dette er særligt i indsatser, hvor byplanlægning eller ny udnyttelse af byrummet er omdrejningspunkt for indsatsen.

Flere indsatser udgør et tæt samarbejde med eksempelvis social- eller familieafdelingen i kommunen. F.eks. understreges det i en case, at indsatsen er organiseret i sundheds- og omsorgsforvaltningen, hvor den varetages af en tovholder i tæt samarbejde med en instans under socialforvaltningen. Dertil indgår der medarbejdere på kommunens bo- og væresteder, som er i nær kontakt med indsatsens målgruppe. Navnlig denne nære kontakt med målgruppen, tilvejebragt gennem lokale samarbejder med det frontpersonale, der arbejder med målgruppen, vurderes som værende essentiel for gennemførelsen, i flere af de inkluderede cases. I en indsatsbeskrivelse understreges det, at det er en forudsætning for at implementere den pågældende indsats lokalt, at der udpeges en lokal tovholder, der færdes dér hvor målgruppen er, samt har kendskab til disse borgere. Eller at man ligefrem har borgere med i det tværgående samarbejde.

Ligeledes er det en generel tendens at forvaltninger, der indgår i de respektive indsatser, er udvalgt på baggrund af at de arbejder med den målgruppe som indsatserne forsøger at nå. Hvis en indsats forsøger at nå en målgruppe, der traditionelt set er forankret i en socialforvaltning eller en beskæftigelsesforvaltning, såsom socialt udsatte eller personer i fare for at falde ud for

arbejdsmarkedet, så indgår disse forvaltninger ofte i indsatsen. Dette er særligt udtalt i forhold til indsatser, der forsøger at nå børn og unge. I flere af de indsatser, der arbejder med sundhedsfremme blandt børn og unge fx rygeforebyggende indsatser, mental sundhedsfremme eller opsporing af mistriksel, ses det at børn- og ungeforvaltningen indgår. Her nævnes det bl.a. i forbindelse med en politisk indstilling til røgfri skoletid, at dette altid bør ske i dialog (og samarbejde) med skolerne, skolechefen eller konsulenter fra børne- og ungeområdet.

Samarbejde ud i lokale institutioner, organisationer eller lokale arenaer hvor målgruppen er

Et andet centralt element for gennemførelsen af flere af indsatserne i de inkluderede cases er samarbejde ud i lokale institutioner, organisationer, etc., hvor målgruppen befinder sig.

Det er ikke tilstrækkeligt at involvere børn- og ungeområdet, hvis man gerne vil nå børn og unge med en rygeforebyggende indsats. Man bør også involvere de institutioner, hvori man gerne vil udrolle sin indsats. Eftersom børn og unge udgør målgruppen i en stor andel af de inkluderede cases, udgjorde forskellige arenaer hvor de unge færdes også centrale aktører i flere cases.

I en case vurderes det eksempelvis, at involvering og opbakning fra skoleledelsen til en given indsats, som væsentlig. I tråd med dette, understreges det i en anden case, at alle relevante uddannelsesinstitutioner i kommunen har været repræsenteret i udviklingen af indsatsen med mindst én repræsentant. Herunder påpeges det at medarbejdere og/eller ledere har været involveret på skolerne. En række indsatser gør også brug af allerede eksisterende tværfaglige samarbejder, såsom SSP-konsulenter, for at nå en særlig målgruppe. Også samarbejde ud i lokale kommunale institutioner for at nå målgruppen gør sig gældende i de tidligere omtalte indsatser på kommunens bo- og væresteder eller jobcentre. Ligeledes er en lang række ikke-kommunale foreninger, organisationer, etc., med til at danne rammerne eller implementere indhold i nogle af indsatserne. Eksempelvis blev en træningsindsats, i en af de inkluderede cases, designet i et samarbejde mellem DGI, naturvejledere, og kommunens kultur- og sundhedscentre, hvor træningselementet faciliteres af frivillige naturtrænere. Flere indsatser rakte dermed ud til frivillige og relevante foreninger, som kunne have interesse i at medvirke i udviklingen og udførelsen af de respektive indsatser.

Nøglepersoner i organiseringen eller facilitering

Fagspecifikke ressource- og videnspersoner er nødvendige

Navnlig ikke-kommunale institutioner er centrale samarbejdspartnere i en lang række af de indsatser, som er beskrevet i de inkluderede cases, herunder fritids- og frivilligorganisationer, forskellige interesseorganisationer, samt forskellige lokale institutioner, herunder idrætsforeninger, samt jagt- og fiskeriforeninger – og også borgere fra målgruppen. I flere tilfælde er især facilitering af indsatsernes indhold, altså selve udførelsen af indsatsen, udført i tæt samarbejde med disse ikke-kommunale aktører, som bidrog med et fagligt element i indsatsen. Bl.a. kan Sex & Samfunds deltagelse i en forebyggelseskaravane nævnes. Her faciliterede Sex & Samfunds undervisere, som er særligt uddannede til at tale med unge om seksuel sundhed.

Fagspecifikke rådgivere, videnspersoner eller erfarne facilitatorer nævnes i flere cases som værende centrale i udførelsen (og tilblivelsen/samskabelsen!) af en indsats, eftersom de er eksperter inden for deres respektive felter. I en anden indsats, der arbejdede med mental sundhedsfremme og kulturtilbud i Frederiksberg Kommune, er udviklingen af indsatsen organiseret som et samarbejde med kommunens lokale museer og Angst- og Depressionsforeningen, eftersom de henholdsvis var eksperter på kultur og indsatsens målgruppe.

Lokal tovholder er en forudsætning for succes

Flere indsatsbeskrivelser pointerer også, at lokalt engagement og deltagelse er vigtigt. Her påpeges det bl.a. at det er en forudsætning for udførelsen af den givne indsats, at der udpeges en lokal tovholder, der hvor målgruppen befinder sig. De lokale tovholdere vurderes som værende vigtige for dels at skabe en god stemning, men også for at bistå rekruttering. Pointen her er, at nærhed ift. målgruppen er et fordrende element i gennemførelsen af indsatserne.

Inddragelse af målgruppen i udviklingen af indsatser

Ikke alle indsatser, som er beskrevet i de cases, som er inkluderet i denne analyse, gør brug af inddragelse af målgruppen i udviklingen af indsatsen. Dog pointerer en række indsatser, at det har været vigtigt for indsatsens udførelse og organisering, at målgruppen har været involveret fra starten. Bl.a. blev det pointeret i cases, der var organiseret som aktionslæringsforløb, at borgerinddragelse er et afgørende element i udviklingen af aktiviteterne i indsatsen. Inddragelse af slut-brugere bidrog med en ny måde at tænke og arbejde på for flere af aktionslæringsgruppens medlemmer. Dette blev også pointeret af en anden case, der understregede, at øget målgruppeinvolvering i indsatsen, gør at målgruppens behov tænkes ind, hvilket er med til at sikre ejerskab.

RekrutteringHvem rekrutterer?*Medarbejdere tæt på målgruppen er vigtige i rekrutteringen*

I flere indsatser bliver det – som tidligere nævnt - beskrevet at lokale tovholdere, medarbejdere tæt på målgruppen eller medarbejdere der til dagligt arbejder med målgruppen er vigtige i rekrutteringen. I den forbindelse bliver det bl.a. understreget, at det giver mening at samarbejde med relevante aktører, der er tæt på målgruppen. Ikke bare for at sikre effektiv rekruttering, men også for at sikre, at der skabes gode rammer igennem hele indsatsens forløb. Den nære rekruttering fremhæves i flere af de inkluderede cases, men synes at være særlig vigtig, når det kommer til personer med særlige behov, herunder personer i udsatte boligområder. I forhold til særligt sårbare borgere, beskrives det som en potentiel barriere, hvis medarbejdere i eksempelvis et boligsocialt område udskiftes regelmæssigt, da stabilitet og kendte medarbejdere kan være en forudsætning for effektiv rekruttering.

En anden årsag til at rekruttering bør ske tæt på målgruppen, er at man bedre kan sikre at deltagerne rent faktisk hører til den ønskede målgruppe. En indsats beskriver en proces hvor flere instanser, herunder kendte koordinerede sagsbehandlere på et jobcenter, er med til at henvise til indsatsen. Det beskrives at selve rekrutteringen foregår via jobcentret, hvor den koordinerende sagsbehandler henviser til tilbuddet. Derefter foretages den endelige visitation af en sundhedskoordinator. I indsatsbeskrivelsen, vurderes det at denne rekrutteringsmetode, der både gør brug af medarbejdere tæt på målgruppen og en central sundhedskoordinator, har været en forudsætning for at sikre at indsatsens deltagere hører til målgruppen.

Peer-til-peer rekruttering

Nærhed til målgruppen understreges som en effektiv rekrutteringsstrategi i nogle indsatser. Her beskrives det at enten tidligere deltagere i de pågældende indsatser eller personer, som selv er en del af den målgruppe, som indsatsen ønsker at adressere, har været et vigtigt element i rekrutteringen. Én case beskrivelse fortæller om hvordan de – i projektgruppen – har ansat en ung studerende som skal lave reklame for indsatsen, da de tror på at de fanger målgruppen bedre sådan. Andre indsatser gør aktivt brug af tidligere deltagere i indsatsen, som hjælper med at rekruttere

kommende deltagere til indsatsen.

Henvisning til indsatsen

I en række af de inkluderede indsatser bliver det beskrevet, at henvisning til den pågældende indsats har udgjort et element i rekrutteringen. I flere af indsatserne er den primære rekruttering foregået gennem almen praksis eller kommunale instanser, hvor potentielle deltagere allerede færdes. Dette kan eksempelvis være via henvisning eller anbefaling fra egen læge eller en sagsbehandler på et jobcenter eller anden kommunal instans.

Hvilke rekrutteringskanaler bruges der og hvad er vigtigt?

Rekruttering fysisk, gennem sociale medier, og i det offentlige rum

Der er generelt stor variation i hvilke kanaler de forskellige indsatser benytter sig af til rekruttering af målgruppen, men en aktiv rekruttering af målgruppen er et opmærksomhedspunkt i flere af indsatserne. Flere indsatser gør brug af fysisk rekrutteringsmateriale, såsom foldere eller annoncering i lokale aviser. Andre gør udpræget brug af sociale medier, såsom Facebook, hvor ikke bare kommunikation, men også tilmelding til indsatsen kan administreres. Også mere målrettet online kommunikation på Facebook benyttes og opslag omkring en pågældende indsats har været delt i relevante lokale facebookgrupper. Også en kombination af fysisk og online tilstedeværelse bruges i nogle indsatser. Her vurderes det i en indsats, at særligt Facebook kombineret med avisartikler har været effektiv for at øge kendskabet.

Synlighed omkring indsatsen er vigtigt for rekruttering

Et opmærksomhedspunkt som nævnes i flere af indsatserne, er at synligheden af indsatsen bør gøres så stor som muligt for at fremme rekruttering. Det vurderes at det har været fremmende for rekrutteringen i flere af indsatserne, at den gode historie er blevet skabt og blevet delt, da dette har øget kendskabet til tilbuddet.

Økonomi

Eftersom de inkluderede indsatser i denne analyse, er forskellige på en række parametre, varierer de også meget i forhold til hvilke udgiftsposter der er forbundet med udvikling og implementering af disse. Særligt to udgiftsposter synes at gå igen på tværs af mange af indsatserne. Dels løn til medarbejdere, der enten planlægger eller faciliterer indsatsen, og dels udgifter forbundet med materiale der indgår i indsatsen. Dog bør det understreges at de økonomiske forhold på tværs af indsatserne ikke er systematisk analyseret og at det, eftersom indsatserne er så forskelligartede, ikke giver mening at foretage en dybdegående økonomisk analyse.

Virkning

De inkluderede indsatser i denne analyse er meget forskellige, men generelt set er den selvrapporterede virkning af de respektive indsatser høj. Selvom flere af indsatserne ikke er blevet systematisk evalueret, vurderes det at indsatserne har været værdifulde for målgruppen og har skabt den forandring, som de søgte. Dog bør det understreges at virkning på tværs af indsatserne ikke er systematisk analyseret.

Læringspunkter og refleksion

Samarbejde på tværs og tværfaglighed er en ressource i sundhedsfremme

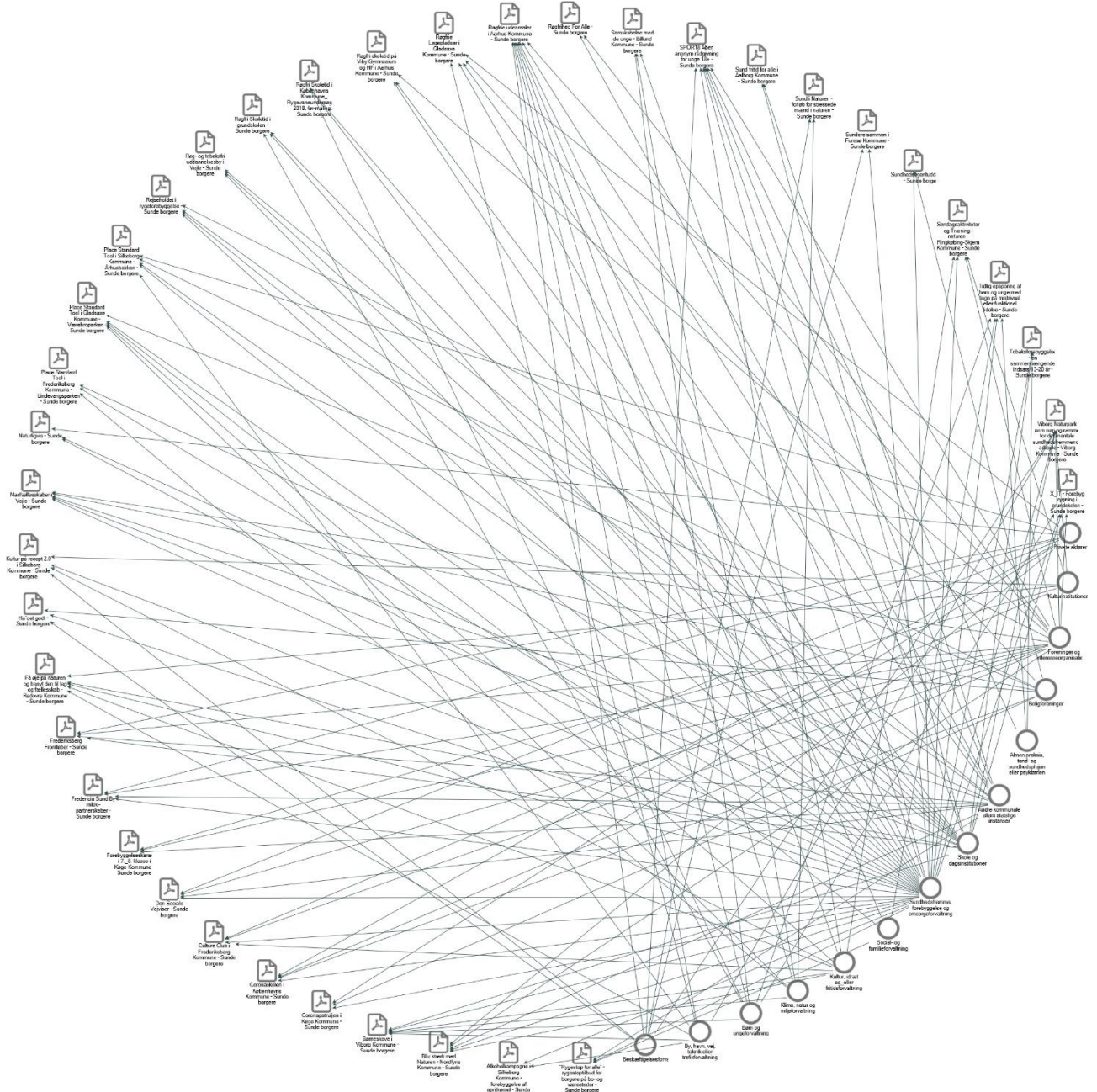
I flere af de inkluderede cases, beskrives samarbejdet på tværs som en afgørende ressource i planlægningen og gennemførelsen af indsatserne. Bl.a. understreges det i flere casebeskrivelser, at et fremmede tiltag for gennemførelsen af indsatsen har været samarbejdet på tværs og det fælles fokus på tværs af forvaltninger, organisationer og lignende. Den viden, hver forvaltning bidrager med, er fundamentet for et godt udviklingspotentiale, eftersom tværfagligheden medvirkede til nye tanker, refleksioner og idéer – også fremadrettet. Det understreges, at det er vigtigt at sammensætte en god tværfaglig og organisatorisk arbejdsgruppe, så man sikrer ejerskab, opbakning, samt tilstedeværelsen af de rigtige kompetencer.

Det tværgående samarbejde og fokus på tværs af forskellige instanser, kommunale forvaltninger, organisationer eller civilsamfundet, er i mange tilfælde afgørende for at komme i mål med indsatserne.

Politisk og ledelsesmæssig opbakning er vigtig

Foruden at sørge for at sikre et godt tværgående samarbejde med relevante forvaltningsområder, understreges det også i flere indsatser, at det er vigtigt, at den fornødne politiske og ledelsesmæssige opbakning til implementering af indsatsen er til stede. I en casebeskrivelse angives det eksempelvis, at den ledelsesmæssige opbakning og det politiske ophæng har haft stor betydning for gennemførelsen af indsatsen. Det nævnes konkret som en barriere for udførelsen af indsatsen, hvis der er udfordringer ved at få forskellige forvaltninger til indgå i indsatsen.

Inkluderede Cases

Figur 1. Oversigt over hvilke indsatser, der trækker tråde til hvilke forvaltninger, organisationer o. lign. Se tabeloversigten nedenfor i figur 2 for et bedre overblik på hver case

Figur 2 – Inkluderede cases og overblik over enheder som samarbejder om indsatsen

 SUNDE BORGERE FRA KOMMUNE TIL KOMMUNE	Sundhed på tværs (Enheder som samarbejder om indsatsen)
<u>X:IT – Forebyg rygning i grundskolen – Sunde borgere</u>	<ul style="list-style-type: none"> • Sundheds- og omsorgsforvaltningen • Børn og ungeforvaltningen • Skole og daginstitutioner • Foreninger og interesseorganisationer
<u>Viborg Naturpark som rum og ramme for det mentale sundhedsfremmende arbejde – Viborg Kommune – Sunde borgere</u>	<ul style="list-style-type: none"> - Kulturinstitutioner - Foreninger og interesseorganisationer - Skole og daginstitutioner - Sundhedsfremme, forebyggelse og omsorgsforvaltning - By, havn, vej, teknik eller trafikforvaltning - Beskæftigelsesforvaltning
<u>Tobaksforebyggelse – en sammenhængende indsats 13-20 år – Sunde borgere</u>	<ul style="list-style-type: none"> - Almen praksis, tand- og sundhedsplejen eller psykiatrien - Skole og daginstitutioner - Sundhedsfremme, forebyggelse og omsorgsforvaltning
<u>Tidlig opsporing af børn og unge med tegn på mistrivsel eller funktionel lidelse – Sunde borgere</u>	<ul style="list-style-type: none"> - Almen praksis, tand- og sundhedsplejen eller psykiatrien - Sundhedsfremme, forebyggelse og omsorgsforvaltning - Social- og familieforvaltningen - Børn og ungeforvaltning
<u>Søndagsaktiviteter og Træning i naturen – Ringkøbing-Skjern Kommune – Sunde borgere</u>	<ul style="list-style-type: none"> - Kulturinstitutioner - Foreninger og interesseorganisationer - Sundhedsfremme, forebyggelse og omsorgsforvaltning - Kultur, idræt og/eller fritidsforvaltning
<u>Sundhedsagentuddannelse – Sunde borgere</u>	<ul style="list-style-type: none"> - Boligforeninger - Sundhedsfremme, forebyggelse og omsorgsforvaltning
<u>Sundere sammen i Furesø Kommune – Sunde borgere</u>	<ul style="list-style-type: none"> - Sundhedsfremme, forebyggelse og omsorgsforvaltning - Beskæftigelsesforvaltningen
<u>Sund i Naturen – forløb for stressede mænd i naturen – Sunde borgere</u>	<ul style="list-style-type: none"> - Klima, natur og miljøforvaltning - Beskæftigelsesforvaltning
<u>Sund fritid for alle i Aalborg Kommune – Sunde borgere</u>	<ul style="list-style-type: none"> - Andre kommuner eller statslige indsatser - Skole og daginstitutioner

<u>SPOR18 Åben anonym rådgivning for unge 18+ – Sunde borgere</u>	<ul style="list-style-type: none"> - Foreninger og interesseorganisationer - Almen praksis, tand- og sundhedsplejen eller psykiatrien - Andre kommunale eller statslige indsatser - Skole og daginstitutioner - Almen praksis, tand- og sundhedsplejen eller psykiatrien - Beskæftigelsesforvaltning
<u>Samskabelse med de unge – Billund Kommune – Sunde borgere</u>	<ul style="list-style-type: none"> - Sundhedsfremme, forebyggelse og omsorgsforvaltning - Klima, natur og miljøforvaltning - Børn og ungeforvaltning
<u>Røgfrihed For Alle – Sunde borgere</u>	<ul style="list-style-type: none"> - Foreninger og interesseorganisationer - Andre kommunale eller statslige instanser
<u>Røgfrie udearealer i Aarhus Kommune – Sunde borgere</u>	<ul style="list-style-type: none"> - Foreninger og interesseorganisationer - Andre kommunale eller statslige instanser - Sundhedsfremme, forebyggelse og omsorgsforvaltning - Social- og familieforvaltningen - Kultur, idræt og/eller fritidsforvaltning - Klima, natur og miljøforvaltning - Børn og ungeforvaltning - By, havn, vej, teknik eller trafikforvaltning - Beskæftigelsesforvaltning
<u>Røgfrie Legepladser i Gladsaxe Kommune – Sunde borgere</u>	<ul style="list-style-type: none"> - Private aktører - Boligforeninger - Andre kommunale eller statslige instanser - Sundhedsfremme, forebyggelse og omsorgsforvaltning - By, havn, ve, teknik eller trafikforvaltning
<u>Røgfri skoletid på Viby Gymnasium og HF i Aarhus Kommune – Sunde borgere</u>	<ul style="list-style-type: none"> - Foreninger og interesseorganisationer - Skole og daginstitutioner - Sundhedsfremme, forebyggelse og omsorgsforvaltning
<u>Røgfri Skoletid i Københavns Kommune: Rygevaneundersøgelse 2018, før-måling. – Sunde borgere</u>	<ul style="list-style-type: none"> - Andre kommunale eller statslige instanser - Skole og daginstitutioner - Børn og ungeforvaltning
<u>Røgfri Skoletid i grundskolen – Sunde borgere</u>	<ul style="list-style-type: none"> - Skole og daginstitutioner - Sundhedsfremme, forebyggelse og omsorgsforvaltning - Børn og ungeforvaltning

<u>Røg- og tobaksfri uddannelsesby i Vejle – Sunde borgere</u>	<ul style="list-style-type: none"> - Andre kommunale eller statslige instanser - Skole og daginstitutioner - Sundhedsfremme, forebyggelse og omsorgsforvaltning
<u>Rejseholdet i rygeforebyggelse – Sunde borgere</u>	<ul style="list-style-type: none"> - Foreninger og interesseorganisationer - Andre kommunale eller statslige instanser - Skole og daginstitutioner - Sundhedsfremme, forebyggelse og omsorgsforvaltning
<u>Præsentation af sundhedsområdet til kommunalbestyrelsens introduktionsseminar i Billund Kommune – Sunde borgere</u>	<ul style="list-style-type: none"> - Private aktører - Boligforeninger - Skole og daginstitutioner - Sundhedsfremme, forebyggelse og omsorgsforvaltning - By, havn, ve, teknik eller trafikforvaltning
<u>Place Standard Tool i Silkeborg Kommune – Århusbakken – Sunde borgere</u>	<ul style="list-style-type: none"> - Boligforeninger - Sundhedsfremme, forebyggelse og omsorgsforvaltning - Social- og familieforsvaltning - Kultur, idræt og/eller fritidsforvaltning - Klima, natur og miljøforvaltning
<u>Place Standard Tool i Gladsaxe Kommune – Værebroparken – Sunde borgere</u>	<ul style="list-style-type: none"> - Andre kommunale eller statslige instanser - Sundhedsfremme, forebyggelse og omsorgsforvaltning - Klima, natur og miljøforvaltning
<u>Place Standard Tool i Frederiksberg Kommune – Lindevangsparken – Sunde borgere</u>	<ul style="list-style-type: none"> - Andre kommunale eller statslige instanser - Sundhedsfremme, forebyggelse og omsorgsforvaltning - Klima, natur og miljøforvaltning
<u>Naturligvis – Sunde borgere</u>	<ul style="list-style-type: none"> - Private aktører - Skole og daginstitutioner - Sundhedsfremme, forebyggelse og omsorgsforvaltning
<u>Madfællesskaber i Vejle – Sunde borgere</u>	<ul style="list-style-type: none"> - Foreninger og interesseorganisationer - Boligforeninger - Andre kommunale eller statslige instanser - Skole og daginstitutioner - Sundhedsfremme, forebyggelse og omsorgsforvaltning
<u>Kultur på recept 2.0 i Silkeborg Kommune – Sunde borgere</u>	<ul style="list-style-type: none"> - Kulturinstitutioner - Sundhedsfremme, forebyggelse og omsorgsforvaltning - Kultur, idræt og/eller fritidsforvaltning - Beskæftigelsesforvaltningen
<u>Ha' det godt i Vejle Kommune – Sunde borgere</u>	<ul style="list-style-type: none"> - Boligforeninger - Sundhedsfremme, forebyggelse og omsorgsforvaltning - Beskæftigelsesforvaltningen

<u>Få øje på naturen og benyt den til leg og fællesskab – Rødovre Kommune – Sunde borgere</u>	<ul style="list-style-type: none"> - Private aktører - Skole og daginstitutioner - Sundhedsfremme, forebyggelse og omsorgsforvaltning - Kultur, idræt og/eller fritidsforvaltning - By, havn, ve, teknik eller trafikforvaltning
<u>Frederiksberg Frontløber – Sunde borgere</u>	<ul style="list-style-type: none"> - Private aktører - Foreninger og interesseorganisationer - Andre kommunale eller statslige instanser - Skole og daginstitutioner
<u>Fredericia Sund By mikro-partnerskaber – Sunde borgere</u>	<ul style="list-style-type: none"> - Private aktører - Foreninger og interesseorganisationer - Andre kommunale eller statslige instanser - Sundhedsfremme, forebyggelse og omsorgsforvaltning
<u>Forebyggelseskaravane i 7./8. klasse i Køge Kommune – Sunde borgere</u>	<ul style="list-style-type: none"> - Kulturinstitutioner - Foreninger og interesseorganisationer - Andre kommunale eller statslige instanser
<u>Egekomløbet – Motion og middag med kollegerne! – Sunde borgere</u>	<ul style="list-style-type: none"> - Private aktører - Foreninger og interesseorganisationer - Andre kommunale eller statslige instanser - Sundhedsfremme, forebyggelse og omsorgsforvaltning
<u>Den Sociale Vejviser – Sunde borgere</u>	<ul style="list-style-type: none"> - Kulturinstitutioner - Foreninger og interesseorganisationer - Sundhedsfremme, forebyggelse og omsorgsforvaltning - Andre kommunale eller statslige instanser
<u>Culture Club i Frederiksberg Kommune – Sunde borgere</u>	<ul style="list-style-type: none"> - Kulturinstitutioner - Foreninger og interesseorganisationer - Sundhedsfremme, forebyggelse og omsorgsforvaltning - Kultur, idræt og/eller fritidsforvaltning
<u>Coronaskolen i Københavns Kommune – Sunde borgere</u>	<ul style="list-style-type: none"> - Private aktører - Foreninger og interesseorganisationer - Boligforeninger - Sundhedsfremme, forebyggelse og omsorgsforvaltning
<u>Coronapatruljen i Køge Kommune – Sunde borgere</u>	<ul style="list-style-type: none"> - Private aktører - Boligforeninger - Sundhedsfremme, forebyggelse og omsorgsforvaltning
<u>Børneskove i Viborg Kommune – Sunde borgere</u>	<ul style="list-style-type: none"> - Skole og daginstitutioner - Sundhedsfremme, forebyggelse og omsorgsforvaltning - Kultur, idræt og/eller fritidsforvaltning - Klima, natur og miljøforvaltning - Børne og ungeforvaltningen - By, havn, ve, teknik eller trafikforvaltning

<u>Bliv stærk med Naturen – Nordfyns Kommune – Sunde borgere</u>	<ul style="list-style-type: none"> - Private aktører - Foreninger og interesseorganisationer - Andre kommunale eller statslige instanser - Sundhedsfremme, forebyggelse og omsorgsforvaltning - Kultur, idræt og/eller fritidsforvaltning
<u>Alkoholkampagne i Silkeborg Kommune – forebyggelse af spritkørsel – Sunde borgere</u>	<ul style="list-style-type: none"> - Sundhedsfremme, forebyggelse og omsorgsforvaltning - By, havn, ve, teknik eller trafikforvaltning
<u>“Rygestop for alle” – rygestoptilbud for borgere på bo- og væresteder – Sunde borgere</u>	<ul style="list-style-type: none"> - Andre kommunale eller statslige instanser - Sundhedsfremme, forebyggelse og omsorgsforvaltning - Social- og familieforvaltningen